

FRÁSÖGN

af fundi forsætisnefndar Norðurlandaráðs í Kaupmannahöfn 27.-28. nóvember 2017.

Af hálfu Íslandsdeildar Norðurlandaráðs sóttu fundinn þau Oddný G. Harðardóttir og Silja Dögg Gunnarsdóttir, auk Helga Þorsteinssonar ritara. Fundurinn fór fram í danska þinginu í Kristjánsborgarhöll.

Mánudaginn 27. nóvember fundaði forsætisnefnd Norðurlandaráðs með fulltrúum forsætisnefndar Eystrasaltþingsins, samstarfsstofnunar Þjóðþinga Eistlands, Lettlands og Litháen. Í upphafi fundarins hélt Henrik Ø. Breitenbach, forstöðumaður miðstöðvar um varnarmálarannsóknir við stjórnmálafræðideild Kaupmannahafnarháskóla, erindi um öryggis- og varnarmál á Eystrasaltssvæðinu. Breitenbach sagði að í þessu samhengi væri eðlilegast að líta á Norðurlönd, Eystrasaltsríkin og Pólland sem eina heild sem sögulega séð hefði mótast af því að vera umkringd stórveldum; Bretlandi í vestri, Þýskalandi í suðri og Rússlandi í austri. Hann sagði að Rússland hefði á síðustu árum hætt að vera „góður granni“ sem fylgdi eðlilegum viðmiðum í samskiptum ríkja. Hann taldi þó ekki rétt að tala um Rússland sem óvin Vesturlanda en að þeir beittu ýmsum aðferðum til að grafa undan styrk og samstöðu Evrópuríkja. Breitenbach sagði að vestrænu ríki þyrftu að standa vörð um viðmiðið um sjálfsákvörðunarrétt ríkja og koma í veg fyrir að Rússar fengju að ráða utanríkisstefnu nágrannalanda sinna.

Á fundi forsætisnefndar Norðurlandaráðs þriðjudaginn 28. nóvember var m.a. rætt um framkvæmd Norðurlandaráðsþings sem haldið var í Helsinki lok október og byrjun nóvember. Silja Dögg Gunnarsdóttir lýsti sérstakri ánægju með það hvernig leyst hefði verið úr málum annars vegar varðandi tillögu Íslendinga og Finna um að gera finnsku og íslensku að vinnutungumálum í Norðurlandaráði til jafns við skandinavísku málin og hins vegar umsókn Færeyinga um fulla aðild að Norðurlandaráði. Í báðum tilvikum leit lengi vel út fyrir að tillögurnar yrðu felldar, en á síðustu stundu náðist samkomulag um að fresta afgreiðslu málanna og leita nánari upplýsinga í því skyni að finna málamiðlunarlausnir. Silja Dögg var aftur á móti óánægð með hversu litla umfjöllun þingið hefði fengið í íslenskum fjölmiðlum og hvatti upplýsingadeild Norðurlandaráðs til að leita leiða til að bæta úr þessu. Hún benti á að enginn íslenskur starfsmaður væri í upplýsingadeildinni.

Erfiðlega gekk að fá ráðherra til að taka þátt í þinginu og m.a. varð að fella niður fyrirhugaðan fyrirspurnatíma varnarmálaráðherra Norðurlanda vegna þess að enginn þeirra var til staðar til að svara fyrirspurnum. Danski þingmaðurinn Bertel Haarder velti því upp hvort Norðurlandaráð þyrfti að stofna sérstaka utanríkismála- og varnarmálanefnd m.a. í því skyni að fá ráðherra þessara málaflokka til að taka þátt í þingunum. Finnski þingmaðurinn Erkki Tuomioja hvatti einnig til þess að reynt yrði að fá formenn stjórnmálaflokka í norrænu löndunum til að koma á Norðurlandaráðsþing, t.d. með því að gera þá að varamönnum í sendinefnum landanna.

Ákveðið var á forsætisnefndarfundinum að þema vorþings Norðurlandaráðs sem haldið verður á Akureyri í apríl nk. verði málefni hafsins, en umhverfis- og öryggismál tengd hafsvæðum eru meðal meginviðfangsefna í formennskuáætlun Norðmanna fyrir Norðurlandaráð árið 2018.

Forsætisnefndin samþykkti, með lítils háttar breytingum, tillögu flokkahóps hægrimanna um að hvetja Norrænu ráðherranefndina til að láta gera úttekt á samstarfi Norðurlanda á sviði heildarvarna, viðbragða við hættuástandi og dreifingaröryggis matvæla og kanna möguleika á að efla það samstarf. Tillaga frá norrænum vinstri grænum um kjarnorkuafvopnun á alþjóðavettvangi tók miklum breytingum í meðförum forsætisnefndar en samþykkt var að lokum að hvetja ríkisstjórnir Norðurlanda til að halda áfram að samhæfa aðgerðir sem miða að kjarnorkuafvopnun. Samþykkt var tillaga um að mæla með því við Norrænu ráðherranefndina að kanna og efla samstarf Norðurlanda á sviði deiliahagkerfis og kanna hvort hafa þurfi samráð milli landanna um reglugerðir á þessu sviði til að koma í veg fyrir að stjórnsýsluhindranir verði til. Einnig var samþykkt að hvetja Norrænu ráðherranefndina til að halda námsstefnu eða hringborðsumræður um félagsleg undirboð og til að vinna að því að norræn stjórnvöld móti sameiginlega stefnu um aðgerðir gegn félagslegum undirboðum innan ESB. Samþykkt var tillaga frá sjálfbærnefnd Norðurlandaráðs sem miðar að því að efla skilagjaldskerfi til að stuðla að framgangi hringrásarhagkerfisins.

Forsætisnefndarfundurinn í Kaupmannahöfn var síðasti fundurinn sem Britt Lundberg stýrði sem forseti Norðurlandaráðs. Lundberg er þingmaður Miðflokksins á Álandseyjum og fyrrverandi ráðherra og þingforseti. Michael Tetzschner, þingmaður norska Hægriflokksins, tók við embættinu frá áramótum.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.norden.org.